

ก่อเม่ง

การทำข้อมูลชุมชนที่ส่วนใหญ่สะท้อนบริบททางกายภาพที่ปรากฏ มีข้อจำกัดที่ยังเข้าไปไม่ถึงมิติด้านจิตใจและความรู้สึกนึกคิดซึ่งเปรียบเหมือนสิ่งที่อยู่ใต้ภูเขาน้ำแข็ง จำเป็นต้องเพิ่มการทำความเข้าใจประเด็นที่มีความอ่อนไหวต่างๆ ที่เป็นสาเหตุของปัญหาความขัดแย้งที่อาจดำรงอยู่ในปัจจุบัน หรืออาจเป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้งในอนาคต เพื่อหาทางเลี่ยง ลด หรือคลี่คลายปมเสียก่อน ค่อยแสวงหาแนวทางที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างสร้างสรรค์

โครงการสนับสนุนชุมชนท้องถิ่นเพื่อฟื้นฟูชายแดนภาคใต้ (ช.ช.ต.)

อาคารรวมใจ

แตรมลมเย็นพัดไอร้อนให้ฝนลงบ้าง
 ศาลาริมทางมุงกระเบื้องดินเผาที่สร้างขึ้นอย่างง่าย
 ตามรูปแบบท้องถิ่น ให้ประโยชน์ทั้งคนจรได้หลบ
 พัก และเป็นที่พบปะพูดคุยกันของคนในหมู่บ้าน
 เอง ห่างไปไม่กี่ไกลสามารถมองเห็นอาคารที่ประชุม
 หมู่บ้านตั้งเด่น ผลงานที่ร่วมกันสร้างขึ้น เพื่อเป็น
 พื้นที่สาธารณะ เปิดให้จัดประชุม ทำกิจกรรมต่างๆ
 และถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

บ้านกือเม็ง หมู่ 1 ตำบลอาซ่อง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา เป็นพื้นที่นำร่องที่จะดำเนินโครงการสนับสนุนชุมชนท้องถิ่นเพื่อฟื้นฟูชายแดนภาคใต้ (ช.ช.ต.) ด้วยสภาพพื้นที่ ทรัพยากร และคนที่มีความพร้อมให้ความร่วมมือในการดำเนินการ ภายในหมู่บ้านแบ่งย่อยเป็นสองกลุ่มบ้าน ได้แก่ กลุ่มบ้านกือเม็ง และบ้านตะโละสตาร์ มีประชากรอาศัยอยู่ประมาณ 900 กว่าคน ประมาณ 300 ครัวเรือน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ ทำสวนยาง สวนผลไม้ ทำนา

นับถือศาสนาอิสลามทั้งหมด มีเรื่องเล่าว่าชื่อหมู่บ้านตั้งตามผู้บุกเบิกบริเวณนี้คือโต๊ะกือเม็งหรือโต๊ะกิมบัง ซึ่งเป็นผู้หญิงจากพื้นที่ใกล้เคียงเข้ามาทำมาหากิน

ที่บ้านกือเม็งเป็นที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านกือเม็ง จัดแสดงศิลปวัตถุ โบราณวัตถุและสิ่งของเครื่องใช้ในอดีตของชุมชน เช่น กริชรามันและอาวุธต่าง เครื่องทองเหลือง โดยมีสมานโตซอมิ เป็นผู้ทำการรวบรวม จัดเก็บ เผยแพร่แก่ผู้สนใจ สร้างชื่อให้กือเม็งเป็นที่รู้จักกว้างขวาง พิพิธภัณฑ์แห่งนี้นับเป็น “แต้มต่อ” ของชุมชน เพราะเป็นแหล่งทุนทางภูมิปัญญาสำคัญ สามารถนำมาพัฒนาต่อยอดกับข้อมูลชุมชนอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรธรรมชาติ การทำมาหากิน เศรษฐกิจ และโครงสร้างทางสังคม ให้สอดคล้องตรงกับความต้องการของชุมชนอย่างครบถ้วน ดังที่ผู้ประสานงานพื้นที่มองเห็นถึงประโยชน์ของข้อมูลว่า

“การพัฒนาโครงการตามความต้องการอย่างเดียวไม่พอ ต้องมีความพร้อมของข้อมูลร่วมด้วย ต้องใช้ข้อมูลวิเคราะห์ว่าจะทำได้ หรือมีความเป็นไปได้ในการทำหรือไม่ จะสร้างความร่วมมือให้เกิดขึ้นจริง การตัดสินใจแค่ความต้องการ อาจเสียเวลา เสียเงินโดยไม่คุ้มค่า”

สร้างอาคาร สร้างปฏิสัมพันธ์

การวิเคราะห์ชุมชนที่มีชาวบ้านเข้าร่วมกันหลากหลายกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มทำสวน กลุ่มประมง กลุ่มผู้หญิง เด็กและเยาวชน รวมถึงผู้นำชุมชน มีประเด็นที่ชุมชนให้ความสำคัญ 3 ประเด็น คือ การพัฒนากลุ่มอาชีพให้เข้มแข็ง การสร้างสถานที่ประชุมของชุมชน และลานกีฬาเยาวชน แนวทางในการพิจารณาเลือกประเด็นเพื่อพัฒนาโครงการ ที่ประกอบด้วย ความพร้อมของทุนที่มีอยู่ในชุมชน ความเป็นไปได้ และผลประโยชน์ร่วมของคนในชุมชน สามารถคัดเลือกเหลือ 2 ประเด็น คือการสร้างสถานที่ประชุม กับการพัฒนากลุ่มอาชีพ

เหตุผลหลักที่ชุมชนต้องการสถานที่ประชุมเพราะที่ผ่านมากิจกรรมต่างๆ ต้องไปขอใช้อาคารสถานที่ในมัสยิด หรือสถานที่ราชการ ซึ่งไม่ค่อยได้รับความสะดวก ติดปัญหาการทำ

ประเด็น	บทวิเคราะห์ ผู้ได้รับผลกระทบ/ ผู้ได้รับประโยชน์	สำคัญอย่างไร	คะแนน
<p>การพิจารณาความคืบหน้า ผู้ได้รับประโยชน์</p> <p>ผู้ได้รับประโยชน์ ผู้ได้รับประโยชน์</p>	<p>1. รับได้ 1</p> <p>2. รอได้/รอไม่ได้</p> <p>3. รอไม่ได้/รอได้</p> <p>คณะ: คณะ คณะ:</p>	<p>- ความยากลำบากเรื่องรถติด</p> <p>- คนที่ประสบอุบัติเหตุ/คนชรา</p> <p>- นวัตกรรมที่ดี มีคุณภาพมาก</p> <p>- มีคนงานที่มีฝีมือ</p>	<p>10</p>
<p>กิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้าง ความสัมพันธ์ในชุมชน</p>	<p>1. อบรม/ประชุม 2.</p> <p>2.</p> <p>คณะ: คณะ คณะ: คณะ คณะ:</p>	<p>- จัดกิจกรรมในชุมชน</p> <p>- ใช้โปรแกรมช่วยสอน/โปรแกรม</p> <p>- เป็นที่อบรมของชุมชน</p> <p>- จัดเป็นช่องทางติดต่อของชุมชน</p> <p>- งบประมาณที่เพียงพอ</p>	<p>2</p>
<p>เยาวชนไม่เสียงานที่ เล่นกีฬา/กิจกรรม</p>	<p>1. 14 วัน</p> <p>2. 12 วัน</p> <p>คณะ: คณะ คณะ:</p>	<p>- จัดกิจกรรมในชุมชน</p> <p>- เยาวชนที่เล่นกีฬา/ออกกำลังกาย</p> <p>- มีคนงานที่มีฝีมือ</p> <p>- มีคนงานที่มีฝีมือ</p> <p>- มีคนงานที่มีฝีมือ</p>	<p>3</p>

กิจกรรมในเวลาเดียวกัน ต้องหลีกเลี่ยงกิจกรรม
เจ้าของสถานที่ ผลการเลื่อนทำกิจกรรมออกไป
หรือต้องยุติกิจกรรมไว้ก่อน ทำให้ขาดโอกาสในการ
ทำกิจกรรมสาธารณะที่จะเป็นประโยชน์กับชุมชน
สถานที่ที่เป็นพื้นที่สำคัญซึ่งต้องดำเนินการสร้างให้
เกิดขึ้น เป็นความต้องการของคนส่วนใหญ่ใน
ชุมชนที่จะให้เป็นสถานที่ศูนย์กลางในการทำ

กิจกรรมต่างๆ เรื่อง และเปิดให้แก่ทุกกลุ่มเข้ามาใช้
งานได้ ตรงกับวัตถุประสงค์ของโครงการ ช.ช.ต.
ที่จะฟื้นฟูความสัมพันธ์ของผู้คน เพราะการเข้ามา
ใช้พื้นที่ร่วมกันทำกิจกรรมจะสร้างปฏิสัมพันธ์กัน
มากขึ้น

กิจกรรมหลักของการสร้างอาคารสถานที่
คือการก่อสร้าง ทุกวันจะมีนายช่างกับอาสาสมัคร
มาช่วยกันวันละ 2-3 คน แต่ทุกสัปดาห์จะระดม
แรงงานสมทบมาช่วยกัน อย่างน้อย 15-20 คน
หรือตามที่นายช่างเห็นจำเป็นต้องใช้กำลังคน
จำนวนมาก เช่น การขุดหลุม การลงเสา และการ
ฉาบปูน แรงงานส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย ส่วนผู้หญิงจะ
มาช่วยทำอาหารเลี้ยง ช่วงการระดมแรงงานที่มี
คนร่วมเป็นจำนวนมาก สร้างบรรยากาศให้ชุมชน
คึกคัก มีชีวิตชีวา รู้สึกได้ถึงพลังการร่วมมือ การ
ช่วยเหลือเกื้อกูล การพึ่งพาอาศัยกัน และความ
เอื้ออาทรของคนในหมู่บ้าน ซึ่งค่อยเลือนหายไป

เพราะการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต การทำมาหากิน โดยเฉพาะได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบ ทำให้คนอยู่อย่างเก็บตัว หวาดระแวง ไม่ค่อยไว้วางใจกันเช่นเดิม ซึ่งสมาน โดชอมิ คณะทำงานเล่าถึงบรรยากาศให้เห็นภาพว่า

“ทุกคนให้ความร่วมมือกัน ลงทั้งแรงงาน ทั้งของมาช่วยกัน เราได้งบประมาณสนับสนุนสองแสนกว่า แต่ทำอาคารจนเสร็จใช้งบสี่แสน ทุกคนมาระดมช่วยกันมากจริงๆ เพราะเป็นความต้องการร่วมกัน อยากให้หมู่บ้านมีอาคารมั่นคง ชาวบ้านได้ใช้ทำกิจกรรม”

แม่บ้านแสนยัน

ด้านกลุ่มสตรีที่เป็นผู้ร่วมประชุมส่วนใหญ่ ต้องการพัฒนาอาชีพ มุ่งสร้างรายได้เสริมแก่ครอบครัว ด้วยการใช้เวลาว่างหลังการทำงานหลัก มาทำขนมพื้นบ้านจำหน่าย ซึ่งเมื่อคนมารวมกัน ทำขนมด้วยกัน ในพื้นที่เดียวกันในช่วงเวลาหนึ่งอย่างต่อเนื่อง จะช่วยพัฒนาความสัมพันธ์ให้ผูกพัน ใกล้ชิด และเกื้อกูลกัน ลดช่องว่างที่คนต่างคนต่างอยู่ให้กลับมาใช้เวลาและทำกิจกรรมร่วมกัน ย่อมส่งผลเรื่องการปฏิสัมพันธ์ที่จะกระชับมันคงขึ้นได้

บ้านกือเม็ง และกลุ่มทำขนมบ้านตะโละสตาร์ ผู้ประสานงานพื้นที่สะท้อนจุดเปลี่ยนที่เกิดขึ้นว่า

“ประชากรอยู่ที่บ้านกือเม็งมากกว่า 80 เปอร์เซ็นต์ ทำให้โครงการเข้ามาที่นี้ก่อน แม้การจัดสรรจะคิดถึงประโยชน์ร่วมกันของคนในบ้านกือเม็ง ไม่มีการแบ่งแยก แต่อีกกลุ่มบ้านยังเห็นว่าการดูแลไม่ทั่วถึง พอโครงการ ช.ช.ต. เข้ามาสนับสนุน โดยเฉพาะให้ความสำคัญกับความต้องการจริงของชาวบ้าน เลยเห็นว่าเป็นโอกาสที่จะได้รับการสนับสนุนโดยตรง ทำให้โครงการแตกย่อยตามพื้นที่”

ขนมส่วนใหญ่เป็นที่นิยมรับประทานในชุมชนได้แก่ โรตีสกรอบ กระทิ่บิ๊บ บอระเพ็ด โดยกลุ่มสตรีจะได้รับการฝึกอบรมและลงมือทำขนม จนมั่นใจว่าสามารถทำให้ได้รสชาติอร่อยตามสูตร แต่ก่อนจะทำขาย ก็คิดว่าน่าจะประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์กลุ่มทำขนมให้เป็นที่รู้จัก ชวนคนในหมู่บ้านมาร่วมกิจกรรมชิมขนม ทดสอบรสชาติ และเผื่อไปปรับปรุงให้ได้ถูกปากลูกค้ามากขึ้นด้วย พอคนชิมแล้วบอกว่าใช้ได้จะเห็นรอยยิ้มดีใจ ชวนให้กินอีก ส่วนที่ยังไม่เข้าที่ก็ไม่ท้อ ไว้กลับมาปรับปรุงใหม่ให้อร่อยถูกใจ

เมื่อคำนึงถึงบริบทของชุมชนที่แบ่งเป็นสองกลุ่มบ้านห่างกันประมาณสองกิโลเมตร ซึ่งคนจากบ้านตะโละสตาร์จะต้องเดินทางมาร่วมกับอีกกลุ่มบ้านอยู่เสมอ เพราะเป็นกลุ่มบ้านที่มีขนาดเล็กและจำนวนประชากรน้อยกว่า ประกอบกับโครงการของหน่วยงานและองค์กรต่างๆ จะมาเข้าทางกือเม็งต่อเนื่อง ทำให้อีกกลุ่มบ้านเหมือนถูกละเลยไป ดังนั้นเพื่อสะดวกในการเข้าร่วมกิจกรรมสร้างการมีส่วนร่วมให้ทุกกลุ่มบ้านเข้าถึงโอกาสเกิดการพัฒนาที่มาจากความต้องการของชุมชนจริงๆ จึงแยกกันเป็นสองกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มทำขนม

ขยายงาน กระจาย ความรู้

ต่อมาในปีที่สอง เหลือเพียงกลุ่มทำขนม บ้านตะโละสการ์ที่ยังรวมกันทำขนมต่อเนื่อง ทางกลุ่มได้คิดหาวิธีการวางการตลาด และการผลิตขนมใหม่ๆ ที่ไม่ต้องลงทุนมาก และไม่ต้องใช้วัสดุอุปกรณ์เพิ่มเติม เป็นขนมที่คนในชุมชนรับประทานอยู่เป็นประจำ ซึ่งได้รับการฝึกอบรมทำขนมถั่วโอวัลตินและขนมครองแครงเพิ่มเติม ทำให้ขนมของกลุ่มหลากหลายมากขึ้น นอกจากนี้ความตระหนักถึงสาเหตุความล้มเหลวของกลุ่มอาชีพที่เกิดจากความด้อยประสิทธิภาพขาดประสบการณ์ในการบริหารกลุ่มและการทำงานเป็นทีม ทางกลุ่มได้ส่งตัวแทนไปร่วมการอบรมการบริหารจัดการกลุ่มร่วมกับคณะทำงานร้านค้าออมทรัพย์ของชุมชน

หลังจากที่การก่อสร้างอาคารชุมชนแล้วเสร็จ เริ่มใช้งานตามวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นสถานที่ทำกิจกรรมของชุมชน ในปีที่สองทางชุมชนเห็นว่าน่าจะพัฒนาให้เป็นอาคารแหล่งเรียนรู้ของชุมชน ดำเนินงานเกี่ยวกับกิจกรรมงานบริการทางสังคม มีบริการหนังสือ และเอกสาร เช่น งานวิจัย งานประวัติศาสตร์ท้องถิ่น จัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างความรักและความภูมิใจในถิ่นฐาน

บ้านเกิดของตนเอง

กิจกรรมแหล่งเรียนรู้ของชุมชนที่จัดขึ้น ได้แก่ การทำจากรสาน การทำบายศรี อุปกรณ์การเล่นจากวัสดุในท้องถิ่น เช่น ลูกบอบกับใบมะพร้าวอ่อน การทำงู นก ตี๊กแตนจากใบมะพร้าว มีผู้รู้มาสาธิตวิธีการทำให้เด็กๆ ในหมู่บ้าน ทุกคนตื่นเต้นไปกับการสาธิตตั้งรายมนต์เสกใบมะพร้าว ให้กลายเป็นสัตว์ต่างๆ บางคนเคยทำมาก่อนก็ได้ฝึกทำสัตว์อื่นๆ เพิ่มเติม ช่วยเพื่อนในกลุ่มให้ทำเป็นเร็วขึ้น เกิดบรรยากาศและการเรียนรู้ที่สนุกสนาน ทุกคนตั้งใจจะนำผลงานกลับไปอวดพ่อกับแม่ แล้วจะสอนต่อให้พี่ๆ น้องๆ ที่ไม่ได้มาร่วมทำกิจกรรม ได้ทำของเล่นที่หยิบจับจากวัสดุในบ้านตนเองได้ ผู้ประสานงานพื้นที่เล่าว่า

“เราประสานกับตาดีกาให้เด็กในหมู่บ้านมาร่วมทำกิจกรรมกันที่นี่ เด็กๆ ชอบมาก เหมือนได้ออกมาเรียนนอกสถานที่ ได้ฟังคนแก่เล่าเรื่อง พับนก พับงู ครูที่สอนก็ชอบ ขอให้ไปช่วยทำกิจกรรมที่ตาดีกา สอนเด็กๆ ได้ทำบ้าง”

พร้อมใจ जु่งมือกัน

อีกรงานของกลุ่มบ้านตะโละสดาร คือ การทำกลุ่มออมทรัพย์ร้านค้าชุมชน แต่เป็นงานเริ่มต้นที่ผู้สนใจมาร่วมกันเตรียมความพร้อมเพื่อจะดำเนินงานต่อไปในอนาคต กิจกรรมส่วนใหญ่เป็นการศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับกลุ่มออมทรัพย์ร้านค้าชุมชนที่บ้านคลองต่อ อ.รัฐภูมิ จ.สงขลา เพื่อทำความเข้าใจระบบการดำเนินการ เช่น การก่อตั้ง การผลิต การจัดสวัสดิการ และการบริหารจัดการกลุ่ม อามีดิ้ง สื่อแม็ง ประธานกลุ่มเล่าว่า

“ไปดูงาน ได้ความรู้กลับมาเยอะ เราไม่เคยรู้มาก่อน ก็พยายามทำความเข้าใจให้มากที่สุด ใช้ความรู้มาประยุกต์ เน้นการมีส่วนร่วม ช่วยกันระดมความคิดเห็น ทำอย่างไรให้สามารถ जु่งมือกันไป ทำด้วยกัน มีปัญหาจะช่วยกันแก้ไข”

ต่อมาในปีที่สามจึงเริ่มต้นการทำกิจกรรมร้านค้าชุมชนบ้านตะโละสดาร ประกอบด้วยกิจกรรมหลักได้แก่การประชุมสมาชิกร้านค้าชุมชน เพื่อทำความเข้าใจและชี้แจงข้อมูลรายละเอียดวิธีการ ขั้นตอนการทำงานให้ทราบทั่วกัน มีข้อเสนอจากสมาชิกให้ทำการสำรวจสินค้า เพื่อนำมาจำหน่ายให้ตรงกับความต้องการของคนในชุมชน ส่วนระเบียบข้อบังคับของร้านค้า ต้องได้รับการปรับปรุงให้เป็นปัจจุบัน และผ่านความเห็นชอบจากกลุ่มสมาชิกเสมอ

ก่อนจะเปิดดำเนินการอย่างเป็นทางการ ทางคณะทำงานได้ศึกษาเพิ่มเติมการจัดการร้านค้าชุมชน ซึ่งเป็นการไปดูงานร้านค้าชุมชนโคกพยอม เรียนรู้การจัดการสินค้าภายในร้าน การวางระบบ การจัดการด้านข้อมูลบัญชีและสมาชิกกลุ่ม แล้วเพิ่ม

ความมั่นใจให้มากขึ้นอีก ด้วยการเข้าร่วมอบรมความรู้เรื่องการจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์กับกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์อิบนูอัฟฟาน ปัตตานี สิ่งที่ได้รับจากการศึกษาดูงานและฝึกอบรม ได้แก่ การกำหนดระเบียบ ข้อบังคับ กติกาที่จำเป็น การจัดการสินค้าภายในร้าน การทำบัญชี การจัดสรรผลกำไร รวมถึงการวางแผนที่ดีในเรื่องระบบหุ้นส่วน ระบบสมาชิก การปันผล ซึ่งทั้งหมดเพียงพอที่จะเริ่มเปิดโครงการร้านค้าชุมชน

ร้านค้าบรรเทาทุกข์

อามีติง สีอแม็ง ประธานกลุ่มเล่าว่าร้านค้าสามารถตอบสนองความต้องการสินค้าอุปโภคบริโภคของชาวบ้านตามวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยเฉพาะช่วงน้ำท่วม ซึ่งที่ผ่านมาชาวบ้านต้องประสบปัญหาขาดแคลนอาหารและข้าวของเครื่องใช้จำเป็น พอร้านค้าเปิดขายสินค้าแล้วจึงช่วยบรรเทาความเดือดร้อน หาซื้อของได้ในราคาถูกดี นอกจากนี้ยังเป็นที่พักพิงให้แก่ชาวบ้านที่มีปัญหา “ขาดเงิน” ให้ได้ใช้สินค้าก่อน แล้วนำเงินมาจ่ายคืนทีหลังได้

“ชาวบ้านมาซื้อของ ช่วยให้ร้านค้าดำเนินไปได้ แต่ก็ไม่มากไม่น้อย ยังไม่เห็นกำไรเท่าที่ควร แต่ช่วยให้ชาวบ้านได้ของราคาถูก ไม่ขาดแคลน ไม่มีเงินก็ให้เอาของไปก่อนได้ มีสินค้าหลากหลายตรงความต้องการ เพราะเราจะสำรวจว่าขาดสินค้าอะไรบ้าง บางทีชาวบ้านจะบอกเองว่าอยากได้อะไร เปิดขายมาแล้ว 5-6 เดือนถือว่าทะลุเป้า”

ด้านกลุ่มบ้านกือเม็ง เปลี่ยนจากกลุ่มทำขนมมาทำกลุ่มทำน้ำกะทิ เนื่องจากเห็นโอกาสว่ากะทิเป็นที่ต้องการมากเพราะทุกบ้านจะซื้อไปประกอบอาหารทั้งคาวหวานเป็นประจำ สามารถใช้มะพร้าวที่มีอยู่เป็นจำนวนมากในหมู่บ้าน และได้รับการอนุเคราะห์สถานที่ทำน้ำกะทิ แนวทางการดำเนินงานเริ่มจากเปิดรับสมัครสมาชิก ระดมทุนให้สมาชิกร่วมถือหุ้น กำหนดปันผลเป็นรายปี ซึ่งคณะทำงานจะได้รับการฝึกอบรมเรื่องการบริหารจัดภายในกลุ่ม ให้มีความเข้าใจเรื่องการ

จัดการ สามารถวางระบบการทำงานได้ เพราะจะส่งผลกระทบต่อความต่อเนื่องและความยั่งยืนของกลุ่ม นานิชะห์ มิซอ กลุ่มทำน้ำกะทิเล่าว่า

“เลือกทำกะทิเพราะมีทุนอยู่แล้ว อุปกรณ์และสถานที่พร้อม ไม่ต้องลงทุนอะไรเพิ่มเติมมาก ยกเว้นจะทำผลิตภัณฑ์อื่น เช่น น้ำมะพร้าว ทำกะทิแล้วมีคนมาซื้อทุกวัน เพราะทุกบ้านใช้กะทิทำอาหาร ทำของหวาน”

นับแต่อาคารที่ประชุมของบ้านกือเม็ง-ตาโละสตาร์ แล้วเสร็จ สามารถใช้งานตามวัตถุประสงค์ ทุกคนรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกันเพราะ

ต่างได้เกี่ยวพันกันตามศักยภาพของตน แม้ว่าโครงการในปีต่อๆ ไป จะมุ่งไปที่การตอบสนองความต้องการของแต่ละกลุ่มบ้าน เพื่อให้การกระจายทรัพยากรทั่วถึงกัน ทำให้เกิดเป็นโครงการย่อยๆ ที่เอื้อประโยชน์ของกลุ่มมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม แต่อาคารแห่งนี้ไม่อาจแบ่งแยกเป็นออกเป็นส่วนตัว จึงเหมือนเป็นศูนย์รวมที่ยึดโยง

ความรักความผูกพัน แสดงความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของชาวบ้านกือเม็ง ซึ่งสมาน ซอโดมี คณะทำงานสะท้อนว่า

“สร้างอาคารเพื่อเป็นจุดรวมกัน ต่อไปไม่ต้องไปขอใช้ อบต. ทุกคนเห็นด้วย การทำเป็นอาคารทิ้งไว้ก็ไม่บูด ไม่เสียหาย ต่อไปใครมีโครงการมาต่อยอด สามารถมาทำตรงนี้ได้”

เรียนรู้เพื่อพัฒนาตน

นอกจากนี้กระบวนการของโครงการสร้างการเรียนรู้และโอกาสให้แก่คนในชุมชนที่จะพัฒนาตนเอง เพื่อพัฒนาชุมชนและหมู่บ้านต่อไปได้ เช่น ประสบการณ์ของกลุ่มผู้หญิงที่บอกว่าตนเองเก่งขึ้น เพราะได้รับการสนับสนุนให้รวมกลุ่ม และการฝึกอบรมบริหารจัดการกลุ่ม เป็นความรู้และทักษะที่ต่างไปจากสิ่งที่รู้ในชีวิตประจำวัน รวมถึงความเข้าใจกระบวนการพัฒนาโครงการ การดำเนินโครงการ และการจัดสรรงบประมาณ ซึ่ง

หลายคนเห็นตรงกันว่า ความโปร่งใสเป็นปัจจัย
 เชื้อให้เกิดความสำเร็จ เพราะทำให้เกิดความ
 เชื่อมมั่น ความไว้วางใจ ความคุ้มค่า และเกิด
 ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม ดังที่นายปิยะห์ มิชอ
 คณะทำงานกลุ่มทำน้ำกะทิสะท้อนว่า

*“ไม่ใช่พวกเราไม่เคยทำ มีโครงการ
 สนับสนุนเยอะ เดี่ยวทำขนม ทำผ้าบาติก บอกให้
 เป็นสมาชิก ฝึกทำกันแล้วไปขาย แต่ไม่เคยเห็นเงิน
 ชอบงานแบบนี้ที่เราเห็นทุกบาททุกสตางค์จริงๆ
 เราได้รับจริง เป็นประโยชน์กับเรา เราทำเอง
 บริหารจัดการเอง ต้องมีความมุ่งมั่นจะทำให้สำเร็จ
 รู้ตัวว่าเก่งขึ้น”*

สิ่งที่สะท้อนจากเรื่องเล่าชุมชนบ้าน
 กือเม็ง-ตาโละสดาร์ ทำให้เห็นถึงความสำคัญของ
 การตั้งถิ่นฐานที่ห่างไกลกัน จะเป็นอุปสรรคต่อการ
 ทำกิจกรรมสาธารณะ ซึ่งการทำข้อมูลชุมชนที่
 ส่วนใหญ่สะท้อนบริบททางกายภาพที่ปรากฏ
 มีข้อจำกัดที่ยังเข้าไม่ถึงมิติด้านจิตใจและความรู้สึก
 นึกคิดซึ่งเปรียบเหมือนสิ่งที่อยู่ใต้ภูเขาน้ำแข็ง
 จำเป็นต้องเพิ่มการทำความเข้าใจประเด็นที่มี
 ความอ่อนไหวต่างๆ ที่เป็นสาเหตุของปัญหาความ
 ขัดแย้งที่อาจดำรงอยู่ในปัจจุบัน หรืออาจเป็น
 สาเหตุให้เกิดความขัดแย้งในอนาคต เพื่อหาทาง
 เลี่ยง ลด หรือคลี่คลายปมเสียก่อน ค่อยแสวงหา
 แนวทางที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างสร้างสรรค์

บทเรียนที่เห็นจากการดำเนินโครงการในพื้นที่ที่มีสองกลุ่มบ้านคือการทำโครงการย่อย เพื่อให้ทุกพื้นที่เข้าถึงทรัพยากรได้อย่างเท่าๆ กัน และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของพื้นที่ได้อย่างเฉพาะเจาะจง อย่างไรก็ตาม โดยเฉพาะสร้างการปฏิสัมพันธ์บนความเข้าใจกันและกันเป็นอันหนึ่งอันเดียว

ผู้เขียน

จิตต์ปภัทสรร์ บัตรประโคน

ผู้ให้ข้อมูล

สมาน โดชอมิ, สาปีนะ แมะแล, นาปีชะห์ มิซอ, แยนนะ เจะแต, สารีฟ่าห์ โดชอมิ, อามีติง สีอแม็ง, รุฮานา สุดามิง

ผู้ประสานงานพื้นที่

รุฮานา สุดามิง

จัดทำโดย

โครงการสนับสนุนชุมชนท้องถิ่นเพื่อฟื้นฟูชายแดนภาคใต้ (ช.ช.ต.)

สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา เลขที่ 693 ถ. บำรุงเมือง

เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ 10100

โทรศัพท์ 0-2621-7810-2 โทรสาร 0-2621-8042

Home page : <http://www.ldinet.org>

ปีที่พิมพ์

เมษายน 2556

สนับสนุนโดย

ธนาคารโลก

กระทรวงการต่างประเทศ